

و کتابت خفی خوش - بدون رقم و تاریخ تحریر (قرن ۱۰) (شما ، شماره ۲۹۹۵) .

مجموعه مشتمل است بر ترکیبات و قصاید و مقطعات و رباعیات همگی در نعت حضرت علی بن ابیطالب و ائمه اطهار .

شامل : هفت بند حسن کاشانی - قصاید : آذری - صدقی - مهدی - سلمان - مقصود - (در متن) و در هر صفحه یک رباعی (در حاشیه) .

آغاز :

« السلام ای سایه خورشید رب العالمین

آسمان عز و تمکین آفتاب داد و دین »

پایان :

« بر سر احباب ظل عالیت سمدود باد

باد بر فرقی عدد تا روز محشر آفتتاب »

تمت الكتاب الفصاید فی شهر ربیع الاول ... » (و سال تحریر

و رقم را محو کرده اند)

شامل قصاید : فضلی - سلیمی - ابن حسام - فخر سلام -

ابن یمین .

آغاز :

« زبان که بلبل دستان سرای حمد خداست

برای منقبت شاه اولیا گویا

بیان :

« که بعد از نبی مقتدای بحق علی بن ابیطالب هاشمیست »
کیفیت ورود بکتابخانه معلوم نیست .

(۷۳۶)

باندازه ۱۹۰ × ۹۲ بقطع بیاضی - جلد تیماج دولائی ابره
ضربی طلاپوش ، اندرون سوخت تحریر زمینه تیماج سفید گل و بوته
و بروانه ، حاشیه بند روی زمینه لاجوردی خوش - کاغذ اصفهانی
لطیف جدول و کمند زرین - عنوانها بشنگرف - متن نوشته کتاب زرقشان
غبار - دو صفحه اول متن و حاشیه بونه اندازی مذهب منقش عالی -
یکک سر لوح مذهب مرصع عالی که در کتیبه آن روی متن زربسفید آب
بخط ثلث تزئینی « بسمله » نوشته شده است صفحه ، هر صفحه
۱۲ بیت که دو مصراعی در دو ستون چلیپ نوشته شده است و در میان
کتاب بعضی صفحات و در آخر یازده ورق بیاضی است - خط شکسته
نستعلیق غبار عالی - رقم شفیعا - بدون تاریخ تحریر (قرن ۱۱) .
(شماره ۴۶۲۳) .

این نسخه زبنا و ظریف بخط محمد بنعباسی و ظاهرآ خود
وی آنرا برای شاه عباس ثانی تدوین کرده است . تنظیم مطالب
چنین است که در موضوع تمام اعضای بدن از فرق تا قدم و دیگر
عناوین اشعاری مناسب از شعرای مقدم و معاصر خود انتخاب کرده
و برای غالب آنها عنوانی بنعریض بسرخمی نوشته است . مثلاً آخرین
عنوان آن را که « سود و زبان » است ، چنین انشاء کرده است :
« تا رسم سود و زبان در چهار بازار امکان باشد ، خرمن اخلاص

پند گانت از آسیب برق زمان محفوظ باد « عناوین که در باب آنها
شعری آورده عبارتست از :

سر - کاکل - پیشانی - ابرو - چشم - مژگان - بین گوش - بنا گوش
خال - دهان - دندان - لب - زبان - غنچه - گردن - دست - ساعد -
انگشت - ناخن - سر بنجه - مینه - دل - جان - بستان - ناف - کمر -
آئینه - ساق - نا - حسن - غمزه - عجز - عشوه - رقص و جلوه -
بوسه - وعید - صباحت - تیسیم - گل - خوی - مشاطه - شانه - وسمه -
سورمه - حنا - شرم و حیا - ادب - نقاب - رشک - بخت و طالع -
بند - کینه - رقیب - بیمار و خسته - طیب - هجران - وصال - درد -
آه و فغان - ناله - گریه - التفات - تغافل - صبر - شوق - سرکشی -
آشنائی - مسم و جور - فتنه - جنگ - عهد شکنی - نسکوه - صکر -
قاصد - نامه - دعا - دشنام - مژده - وعده - فراموشی - محبت -
تعلق - سوختن - جمعیت خاطر - پریشانی خاطر - غم - راز - غماز -
عقل - جنون - زهد - کفر و اسان - کعبه - صنم - بتخانه و بت و
بت پرست - کوی دوست - مکتب - صورتگر - صوبعه - خرقه شمشینه -
نی بوریا - سبعه - حسین منصور جراح - بازار و کوجه - میکده -
ساقی - بستی - خمار - توبه - افسانه - کوه و دشت - خضر - موسی -
کشتی - دریا - ذره و خورشید - ناخدا و طوفان - صید - دام - هما
عنقا - سمندر - دیوانه - ویرانه - زنجیر - یوسف - فرهاد و شیرین -
بیستون - لیلی و مجنون - محمل - جرس - محمود و ناز - وطن -
غریت - وداع - آسمان - برق - صبح - شب - بهشت - دوزخ -
شعله - پری - بیری و جوانی - کوژ - بهار - خزان - بوستان - راغ -
شمع و پروانه - گل و بلبل - قاخنه - صید - رزم - بزم - نغمه - شرر -
کمان - قاتل - شهید - خط - سود و زنان .

آغاز :

« بحمدالله که این دیباچه راز بتوقع هدايت شد سرافراز »

بايان :

« گرجان و سر برد عرض ما رضای تست

حاشا که ما زبان تو خواهیم و سود خویش

رقم کلب ابن آستان محمد منیع الحسینی غنوله . »

بسال ۱۲۳۲ از عرض فتحعلیشاه و بسال ۱۲۸۲ از عرض

ناصرالدین شاه گذشته و مهر او در پشت صفحه اول و آخر هست .

(۷۳۷)

باندازه ۱۷۵ x ۸۵ بقطع بیاضی - جلد ابره پارچه روغنی بوم
زرد بوته مذهب حاشیه کرمک منگنه مذهب، اندرون تیساج تریاکی
حاشیه مذهب - کاغذ ترمه اصفهانی - صفحه ها تماماً متن و حاشیه
بین مطور طلا اندازی و در میان هر صفحه یک نسمه منقش و جوانی
صفحات حلکاری نقش برگ سوئی - یک سر لوح مذهب مرصع عالی
۱۶۸ صفحه ، هر صفحه ۱۲ بیت و بیشتر بطور چلیبا و گاهی سخناط
نوشته شده است - عنوانها بشنگرف - خط شکسته نسعلیق کتاپت
خفی عالی - رقم میرزا کوچک اصفهانی - تاریخ تحریر سال ۱۲۰۳
(شماره ۱۱۱۱۶) .

این جنگ منتخبی است از اشعار شعرای منفرق از متقدمین

تا زمان کاتب ، از غزل و رباعی و مثنوی و قطعه بشرح ذیل :

آذر بیکدلی - آفرین اصفهانی - آسیری اصفهانی - امیدی همدانی

اسیر فخرالدین مسعود - اسیر همابون - اهلی شیوازی - بابا افضل

کاشانی - با یزید بسطامی - بزمی - بیاضی - بیانی کرمانی - بومی -
 تاثیر اصفهانی - تمثالی - جامی - حاجت شیرازی - حاجبی گیلانی -
 حافظ - حالتی ترکمان - حسایی - حسن دهلوی - حزنی - حزبن -
 خیام - دردی سمرقندی - ذوقی - رفیق اصفهانی - روغنی - زکی همدانی
 سعدی شیرازی - سلمان ساوجی - سوزی ساوجی - سهیلی - سیلی ترک -
 تنابور - شانی تکلو - شاه سنجان - شاهی - سبزواری - شریف کاشی
 شفائی - شیخ ابو سعید - صابر طوسی - صادقی - صافی - صبری -
 صهبای قمی - ضمیری - ضیاء قمی - طبری (ملا) - طبیب (میرزا نصیر) -
 طوفان - طوفی تبریزی - عاشق اصفهانی - عبدالعلی - عبید زاکانی -
 عرشی - عرفی - عذری بیکنلی - عصمت الله - علی تقی (شیخ) -
 عمادی شهریاری - غزالی - غضنفر - فائز گیلانی - فرخی - فصیحی
 تبریزی - فغانی شیرازی - فکاری فهمی نائینی - فیض دکنی - قدسی - کمال
 الدین اسمعیل اصفهانی - کمال - مجد همگر - مجید (درویش عبدالمجید)
 محنتش کاشانی - مسیح کاشانی - مشتاق - مقصود - میرحمیدی - میرفغفور
 لاهیجی - میرمؤمن استرابادی - میر والهی قمی - میلی ترک - نشاط -
 نظیری - نوری اصفهانی - نیازی (احمد میرزا) - واهب - وحشی - وصاف
 ولی دشت بیاضی - هاتق - هجری تفرشی - هلالی - یارک - یحیی
 لاهیجی .

آغاز :

« اگر تو فارغی از حال دوستان ما را

فراغت از تو سیر نمی شود ما را »

بایان :

« می ریزد خاک بر سر می گوید

خاکم بر سر که بی توام زنده هنوز

بجہت سرکار... جعفر قلیخانا ادا م اللہ زمان دولتہ... بتاریخ
 شہر شوال المکرم سنہ ۱۲۰۳ تحریر و شرف اتمام یافت حررۃ العبد
 میرزا کوچک عنی اللہ عنہ « این نسخہ مزین زیبا از بہترین خطوط
 میرزا کوچک اصفہانی معروفترین شاگرد درویش عبدالمجید است .
 بسال ۱۲۳۲ از عرض فتحعلیشاہ گذشتہ است . مہرہا
 و یادداشتہا را محو کردہ اند .

(۷۳۸)

اشراق (حکیم محمد حسین ریاضی)

باندازہ ۱۲۵ × ۲۳۵ - جلد تیماج دولائی ابرہ تیماج سادہ
 سجاف و اندرون سورمہ ای - کاغذ ترمہ جدول و کمنہ زرین - عنوانہا
 پشنگرف - یک سر لوح مذہب خوش - ۶۲ صفحہ ، ہر صفحہ ۱۲
 بیست کہ در دو ردیف یک مصراعی چلیپا نوشتہ شدہ است - خط
 شکستہ نستعلیق عالی - رقم محمد حسین ریاضی متخلص با اشراق -
 تاریخ تحریر سال ۱۳۱۵ . (شمارہ ۶۶-۲۱) .

مشمول است بر منتخب اشعار شعرای دورہ قاجار و مقداری
 از اشعار کاتب و جامع نسخہ بدبقرار :

آرام یزدی (میرزا صادق) - آشنا - ابوالقاسم (سید) اختر
 (احمد بیگ) - ادیب (محمد) - ادیب تهرانی (محمد علی) -
 اسرار (حاج ملاہادی) - اسیر (میرزا جعفر) - اشراق قزوینی -
 افسر یزدی (عبدالوہاب) - انجم نواب - انجم (محمد علی)
 ایمن کرمانی - بسملی - بقا (محمد کاظم) - بہار شیروانی - بہجت -
 بیدل (زین العابدین) - پرتو - قاراج - تمنا - ثابت - جرس - جلالی -

بافتی - جلوه یزدی - حالی - جامد شیرازی - حبیب شیرازی - حجاب -
 حسینی - حشمت (همایون میرزا) - حکیم - حیران یزدی - حیرت -
 خالص یزدی - خاموش - خجسته یزدی - دانا - دانش - ذبیحی -
 رئیس اصفهانی - رایج - رشحه اصفهانی - رضوان - روشن - ریاض
 (میرزا جعفر) - زرگر اصفهانی - سالک - سرخوش خراسانی - سودائی
 رکنی - سها - سهی - شاهد - شباب - شرر (حسینی بیک) - شرف
 بافتی - شعرا - شفق (احمد) - شکسته (حسینی میرزا) - شوخی -
 شهلا - شیخی نوائی - شیدا - شیرازی (صادق) - شیرازی (میرزا
 احمد) - صاحب علی آبادی - صبا (فتحعلی خان) - صبا (محمود خان)
 صحبت لاری - صفائی - صفی الدین - صفی علی بیک - ضعیفی - طایر
 میرزا حسینخان) - طیب - طراز یزدی - طغرا (میرزا محمد) -
 ظفر هندی - عارف - عزت قاجار (سلیمان) - عشرت هندی - عشرنی
 عطارد تبریزی - علی آقا - علی یزدی - عیش - غبار - غریبی -
 فتح الله خان - فدائی - فروغی - قریب (عبدالخفار) - فصیح - فیرا
 (محمد سعید) - قائم مقام - قضائی یزدی - کافی - کامل - مابل -
 مجدالدوله - مجذوب - مجروح - مجمر - مجنون شاه هندی - مخزن -
 مخلص - مدرس - سرور - سگر (حبیب) - مشتاق - مظهر - منعم -
 منیر - مؤمن - ناطق - نایب الصدر - نثار - نجار اصفهانی - نشاطی -
 نوا - نورعلی شاه - نیاز - واسق - وصال - وصال - وقار - همای اصفهانی
 یغمای جندقی .

اغاز

«برخوبنی گشت عاشق و آئینه خانه ساخت

تا بنگرد در آئینه دیدار خوبنی را

آنجا که اشعار جامع جنگ شروع میشود: «لمحرز هذه الاوراق

و مؤلف هذه الافكار الايكار العبد الفاخر محمد حسين ابن محمد باقر
الرياضي المتخلص باسراق »
پایان نسخه :

« خاصة در مدح وليعهد شهنشاه جهان

که غلامی درش حشمت و تمکین من است
» بجهة استعاف حضور... وليعهد دولت جاوید مدار محمد علی
میرزا... بتدوین این افکار ایکار برداخت العبد حکیم ریاضی قی
سنه ۱۳۱۵ »

در پشت صفحه آخر اشعاری چند و در پشت صفحه اول این
عبارات بخط محمد علی شاه قاجار هست : « هوالمالک . بتاريخ
شنبه یازدهم شهر محرم الحرام ۱۳۱۵ تن قوی نیل ابن کتاب را
در طهران حکیم ریاضی بمن تقدیم کرد . محمد علی ولیعهد دولت
علیه ایران . »

(۷۳۹)

مجموعه

باندازه ۲۶۵ x ۱۳۰ بقطع بیاضی - جلد تیماج دولائی ابره
مشکی سجاف و اندرون حنائی ساده - کاغذ ترمه جدول زرین -
عنوانها بسرخی - ۳۸۰ صفحه ، در هر صفحه ۱۸ بیت در سه ردیف
مستوره چلیب نوشته شده است - خط شکسته نستعلیق کنایت متوسط -
بدون رقم (در پشت صفحه اول آنرا خط میرزا محمد خوئی تشخیص
داده اند) - بدون تاریخ تحریر (قرن ۱۳) . (شماره ۶۴۶) .
فهرست نام شعرا و بیت اول هر قطعه که انتخاب شده به
ترتیبی است که در مقدمه بشرح ذیل آمده است :
عمادی - رودکی - امیر معزی - ملک قمی - سنائی - عمیق

بغارتائی - قاضی شمس الدین طبسی - عبدالواسع جبلی - صفی قلی بیگ -
 اثیرا حسیکتی - مجیرالدین ییلقانی - شرف الدین شفره - نجیب الدین
 جرفا د قانی - ابوالمعالی نحاس - حکیم اشهری - مجیر خطاط -
 جوهری زرگر - بدیع الدین ترکو - عزالدین - مبارکشاه صوری -
 رکن الدین ابهری - بهاء الدین بغدادی - قواسی مطرزی گنجوی -
 ایزادمانی - سید ذوالفقار - محمد سفاری تبریزی - لطف الله نیشاپوری
 [در اصل شیرازی] - رضی الدین نیشاپوری - بدرالدین شناسی -
 رشیدالدین رطواط - سوزنی سمرقندی - ظهیرالدین فاریابی - جمال الدین
 عبدالرزاق - کمال الدین اسمعیل - افضل الدین کرمانی - سلمان
 ساوجی - ظهوری ترشیزی - سراج الدین قمری - مرشد پروچردی -
 جمال دی کازرونی - نظیری مشهدی مادی - جلال الدین جعفر فراهانی
 آهاز :

« قد قامت القیامة کجا عشق داد بار »

بی عشق صعب تر ز قیامت هزار بار»

پایان :

« تا نشوی بزرگر آسا جلال

غم نخوری در طلب ملک و مال »

سال ۱۲۸۲ از عرض ناصرالدین شاه گذشته و پشت صفحه
 اول بهر او هست .

(۷۴۰)

معروف بغدادی (و . حدود ۸۳۴)

باندازه ۲۶۰ x ۱۲۰ بقطع بیاضی - جلد دولانی ابره پارچه

گل و بوته روغنی حاشیه مذهب ، اندرون سجان سرخ ترنج و
 و سرترنج و جدول مذهب جدید - کاغذ بغدادی جدول و کمند
 زرین حواشی عموداً شکافی حکاکی عالی - عنوانها بخط رقاع خوش
 بزرگ تحریر دار نوشته شده - ده سر لوح مذهب مرصع ممتاز - دو صفحه
 اول کتاب که فهرست مندرجات نوشته شده قابسازی مذهب مرصع
 و عنوان تقسیمات مجموعه در این دو صفحه و در کتیبه هر سر لوح
 بخط رقاع بدم زو تحریر دار نوشته شده است - پنج مجلس تصویر
 میانطور ظریف عالی که اندکی فرسوده شده است - ۸۱۶ صفحه ،
 هر صفحه ۲۴ سطر ، هر سطر یک بیت - خط نستعلیق کتابت خفی
 بنویسند - رقم معروف بغدادی - بدون تاریخ تحریر (آخر قرن ۸)
 (شماره ۶۴۴) .

نسخه مشتمل است بر :

که به نه باب تقسیم شده است باینقرار : توحیدانه - دعوت -
 منافق - ترجیحات - فصاحت - غزلیات - مقطعات - رباعیات - دعویات
 و مفردات ، و اشعاری از شعرای ذیل در آن جمع گردیده است :
 ابن یسین - ابراهیم عالی رازی - احمد بغدادی - (سلطان جلاپور)
 ادیب صابرو - ارزقی - اشرف صابرو - انوری - اوحدی - نوربهای جامی -
 حافظ شیرازی - حسن دهلوی - حسن غزنوی (سید) - حمزه کرچک
 حیدر بقال - خاقانی - خواجو - رشید و طواط - سراجی - سلمان -
 سوزنی - سید جلال جعفر - سید نصرت رازی - تهرالدین شعرده -
 شمس طبسی - ظهیر فاریابی - عبدالقادر نائی - عراقی - عطار -
 عماد شهریار - عنصری - فرید احوال - قوامی گنجوی - کاشی -
 کمال اسمعیل - کمال خجندی - کمال غیاث فارسی - لطف الله

نیشابوری - مشهدی - معروف بغدادی (جامع و کاتب نسخه) -
معزی - مووی - ناصر بخارائی - ناصر خسرو .
آغاز :

« ای صفات تو بیانها را زبان انداخته
عزت ذاتت یقین را در کمان انداخته »
پایان :

« ولی مندرج از رد نام ماهی
که خورشید تابنده است هست چاکر »
کتبه العبد الضعیف علی سبیل الاستعجال المحتاج الی عنو
ربه الرؤف معروف . حسن الله حاله والحمد لله رب العالمین .

که مطالب آنرا در ۳ باب منقسم کرده است و با مقدمه‌ای
کوتاه آغاز می‌شود باینقرار :

« الحمد لله رب العالمین . . . اما بعد بدانکه تسوید این
اوراق و ترتیب این ابواب بدین منوالست که یاد کرده میشود . . .
باب در صفات باری تعالی ؛ باب در نعت پیغمبر ؛ باب در تصبیحت . .
در این قسمت از اشعار شعرای ذیل آورده است :

این بنا - ابن منیر - ابن همگر - ابوالفراش - ابوالفرج رونی -
ابوالمعالی نجاس - اثیر اخیسکی - انیراومانی - احمد بغدادی (جلالت)
ادیب صابر - ادیب کاشی - ارزقی - اسدی - افضل کرمانی - امامی -
امروالقیس - امیر خاقانی - انوری - اوحدی - بدرشاسی - بدیع الدین -
بدیع الزمان - بهشتی آملی - حلال عضه - حافظ سیرازی - حسن
سهرویه - حسن غزنوی - خاقانی - خواجه - ذوالفقار - رشید طواط -
رضا نیشابوری - رفیع ابهری - رفیع نهنانی - رفیع نسوی - سحر آفرین -

سراج بلخی - سراج قمری - سعدیها - سعدی: سنمان - سنائی معین
 اسفرنگی - شرف الدین مقبل - شمس طبسی - صاحبی - صدر بلخی -
 صفی نیشابوری - طیبان - ظهیر قاریابی - عبدان عزیز - عبدالواسع -
 عراقی - عزشروانی - عصار - عطار - عمادی شیرازی - عمیق - فتح
 مستوفی - فخرالدین خاند - فخرالدین گورگانی - فردوس - فریداصول -
 کمال اسمعیل - کمال خجندی - مجیر یلفانی - محمدین عبدالرزاق -
 محمود بخاری - سعید سعد - معزی - منوچهری - ناصر بچه - ناصر خسرو -
 نجم دابه - نجیب جرفا دقانی - رنزاری - نصیر طوسی - نظامی - همام -
 و خود کاتب (معروف)

آغاز :

« چو دست حکمت او طی کند بساط وجود

نه از دیار نشان ماند و نه از دیار »

بایان :

« مستح باش از یخت و جوانی

قزون بادت همیشه کامرانی »

بسال ۱۳۰۱ از کتابخانه اندرون منتقل شده است .

(برای اطلاع بیشتر کیفیت این نسخه بمقاله نگارنده که
 جداگانه در منتشر شده است مراجعه نمود) .

(۷۴۱)

مجموعه مدون

باندازه ۹ × ۱۷ - جلد بیشن مشکی بنده - کاغذ دولت

آبادی جدول دار - عنوانها پشتگرف - یکک سولوح مختصر مذهب

مرصع خوش که در کتبه آن « بسمله » بخط ثلث خوش بزر تحریر

دار نوشته شده است - ۲۸۹ صفحه، هر صفحه ۱۵ سطر، هر سطر یک بیت ۶ میلیمتر - خط نستعلیق کتابت خفی متوسط - بدون رقم - تاریخ تحریر سال ۸۴۹ . (شماره ۲۷۱۵) .
 این نسخه مجموعه ایست که بروش « سونس الاحرار » تألیف شده و مؤلف آنرا بنام شاه شجاع کرده و آنرا بر ۶۴ باب سبب ساخته و در مقدمه آورده است :

« الحمد لله الکرم المنعم اما دست در گردن این مطلوب و چنگ در دامن این مقصود وقتی ممکن شود که صدر این کتاب و دیباچه این خطاب بزیور دعای دولت قاهره . . . جلال الملک والدنیا والدین مبارز الاسلام و المسلمین السلطان المؤید المطاع ابوالفوارس خدایگان سلاطین عصر شاه شجاع خلد الله تعالی . . . خود را باقیاع آن نصیحت مشرف و گوش جانرا باستماع آن موعظت شتف گردانید . . . ذکر فوایدی که این جمع پریشان بران عادیست . . . مسطور میگردد و می هنه؛ فایده اول ، در مطلع هربابی از ابواب این کتاب اختیارات قصاید فضلا و آنچه از تازی و فارسی مناسب باب آورده ، و ثانیاً بشنویات آنچه متداولست و این بنده بمطالعه آن مشرف گشته ؛ بعد از آن رباعیات و تیلوها المقدرات و هذه القاعده مطرده بن اوله الی آخره .

فایده دوم، شعار راویان اشعار و عادت ناقدان آثار بران جملت است که صفتی چند از مکارم اخلاق و اطایب اعراق که بر کمال ذات و حسن صفات ممدوح دال باشد ، بر سبیل اجمال در سلک مدایح کشیده اند و این فقیر هر یک از ان صفات حمیده در فصلی مفرد ایراد کرده تا بر طالبان سلوئک آن طریق بوجه اسهل میسر شود .
 فایده سیوم ، باب مراسلات و مکاتبات که یکی از ابواب این کتابست بر دو قسم نهاده ؛ اول در خطاب و دوم در جواب :

و در قسم خطاب هجده فصل که منشی را ازان لابد است بران متفرع گردانیده تا در وقت احتیاج مقصود زودتر حاصل شود و این ضعیف عامی آنرا از خواص خود میداند ، چه در سایر جموع این وضع رعایت نرفته و تقطنت به وحدی .

فایده چهارم ، در آخر باب غزلیات ، رباعی چند لطیف که در وصف معشوق از فرق تا قدم آورده و در آخر هریک از صفات بیتی چند مفرد مناسب بعد از رباعیات ایراد کرد تا در مجلس انس طالب را بواسطه طلب ملالی حاصل نیاید .

فایده پنجم ، در شخصیت و موم این کتاب ایات متفرقه لطیف بطریق تهجی آورده تا در وقت محاوره بعد از حفظ و مداومت از عهده شاعره علی الفور بدر تواند آمد و این کتاب مشتمل است بر شخصیت و چهار باب و هده فهرست الابواب و الیه المرجع و المآب ؛ الباب الاول فی التوحید و التسییح و المناجاة و التصرع الی الله تعالی »

آغاز متن کتاب .

« العجز عن درك الإدراك ادراك

والبحث عن سر ذات الرب اشراك »

پایان :

« هزارت حاجت از شادی روا باد

هزارت سال در شادی ثبا باد

تمت الكتاب بعون الملك الوهاب في تاريخ سادس عشر
ذی قعدة سنة نسع واربعين و ثمانمائه . اللهم اغفر لي كتابه الصحابه
و لمن نظر فيه و دعانا والسلام على من اتبع الهدى . »

ورق دوم کتاب که حاوی قسمتی از مقدمه کتاب است ساقط

و با احتمال قوی مؤلف نامعلوم کتاب نام خود را در ضمن مطالب ورق مفقود یاد کرده بوده است .

در حدود قرن یازدهم این کتاب در ترکیه و در تملک سید مصطفی بن رجب و وقتی در تصرف ابوبکر بن رستم شروانی بوده است .
سال ۱۲۸۲ از عرض ناصرالدین شاه گذشته و بالای صفحه اول مهر او هست .

(۷۴۲)

صائب تبریزی

باندازه ۱۹۰ × ۳۱۰ - جلد تیماج تریج و نیمترنج منگنه
حنائی، اندرون میشن ساده سیاه - کاغذ دولت آبادی نخودی جدول
و کمند زرین و عنوانها بشنگرف و لاجورد - صفحه اول متن و حاشیه
بوته اندازی منقش - یک سرلوح مذهب مرصع متوسط که در کتیبه
آن « بسمله » نوشته شده - فهرست عنوانها در یازده صفحه پیش
از شروع متن در جدولهایی نوشته شده است - ۲ . ۴ صفحه ، هر صفحه
۳۳ سطر ، هر سطر دو بیت ۱۳۲ بیهیتر - خط نستعلیق کتابت متوسط
بدون رقم و تاریخ تحریر (قرن ۱۱) . پس از صفحه ۱۱۷ لااقل
یک ورق ساقط و بعضی صفحات نا نویس است . (شماره ندارد)
کتاب مقدمه ای ندارد و جامع آن اشعاری از ۶۹۱ شاعر
از شعرای متقدم و متوسط و معاصر خود انتخاب کرده و بترتیب حروف
تهجی ابتدای نام شاعران آنرا بدون ساخته است .

نسخه بخط صائب نیست و از خطوط اوهم در حواشی اثری
نیست ؛ ولی ظاهراً کاتب آنرا از روی نسخه ای که در زمان حیات

صائب استنساخ شده نوشته و کاتب دیگری اشعاری را از روی خط
صائب در حواشی کتاب باین نسخه افزوده که نوشته است: « از خط
صائب نقل شد » .

آغاز :

« ای خداوندان مال الاعتبار الاعتبار

ای خداوندان جوه الاعتذار الاعتذار »

پایان :

« یک مرغ نکاهم بتو پرواز نکرده

چشم دگری را به پرو بال رساند »

نسخه بسال ۱۲۸۲ از عرض ناصرالدین شاه گذشته و پشت

صفحه اول مهر او هست .

(۷۴۳)

میرزا لطفعلی صدرالافاضل (۹)

باندازه ۱۷۵ × ۲۰۵ - جلد میشن زرد ابره نقاشی آبرنگ

آستر اطلس نخودی با چفت و بست برنزی در محفظه مخمل قهوه‌ای -

کاغذ قستقی جدول زرین - ۴۸۶ صفحه متن کتاب و ۳۷ صفحه

فهرست ضمیمه آن - در صفحه ماقبل صفحه اول متن ، درمیانه سده

مذهب مرصع عالی ، یک قطعه عکس احمد شاه قاجار جای داده شده

است و در چهار ضلع سده دو بیت ذیل بخط نستعلیق عالی

دو دانگ نوشته شده است :

سلطان احمد شه آفتاب آثارست پور ششمین شهشه قاجارست

روشنگر شرع احمد مختار است والاثرش از جرج ویرین دربار است
 و در پشت صفحه اول در مسدس مذهب مرصع عالی بخط
 نستعلیق خوش سه دانگ بزر تحریردار نوشته است : « المسدس »
 و در مجلس سر لوح « پسمله » بزر تحریر دار در میانه لوحه ای
 مذهب مرصع نوشته شده است - صفحه آخر کتاب بوجه اندازی مذهب
 مرصع است - خط متن ثلث و رقاع و نستعلیق و شکسته تعلیق و نسخ
 خوش باقلام از سه دانگ تا شبار بالوان مختلف - بدون رقم - تاریخ
 تألیف و تحریر سال ۱۳۲۶ . (شماره ۱۲۴۷۱) .

این کتاب جنگی است که مؤلف غالب مطالب علمی و ادبی
 و تاریخی و دینی و اخلاقی و فلسفی نظم و نثر را بشکل شش تائی
 در آن جمع کرده است و هیچ مطلبی در آن نیست که عدد شش در آن
 نباشد و از این رو با تفنن قطع کتاب را نیز بشکل مسدس کرد
 و رسمهای هندسی که روی جلد ترسیم شده، شش تائی و طلا اندازی
 روی اوراق کتاب از قطر نیز مسدس است و شش قلم و شش رنگ
 نوشته شده است .

آغاز متن کتاب :

« چگونه از عهده سپاس خدای سبحانه توایم بر آمدن که
 هم توفیق بخشید تا نامه بیخمس را موافق امر قدر اعلی حضرت ..
 سلطان احمد شاهنشاه قاجار ... بانجام رسانید... »

پایان متن :

« از آن وقت شد ختم شمار این صفحات

که وعد خویش وفا کرد حق خویش ادا

« ف ت ۴۷۶ »

آغاز فهرست .

« بعد الحمد و الصلوة . چون برای اینکه موجب کسالت
طبع نشود
پایان فهرست :

« بحکم تقدیر افتاد عرض این دفتر
که ارزشش و ششمین مملو است جیب و کنار
کجا بحضرت سلطان عصر ماه مهوم
ز سال سیصد و بی و ششم ز بعد هزار

فی ۱۶ ربیع الاول ۱۳۳۶ »

این نسخه زیبای پرتکلف با اینکه نام مؤلف ندارد ولی میدانم که
لطف طبع میرزا نطفعلی صدرالافاضل ملا باشی معلم زبان و ادبیات
سلطان احمد شاه قاجار است که سابقاً بتألیف این نسخه ، نسخه
« مخمس » را تهیه و تقدیم کرده است که فعلاً آن نسخه در کتابخانه
نیست و شاید نزد مرحوم احمد شاه مانده یا در خانواده صدرالافاضل
باشد .

(۷۴۴)

مجموعه (نظم و نثر)

باندازه ۱۳۰ x ۲۲۰ - جلد ساغری مشکی بترنج و سر ترنج
بریده منگنه ، اندرون تیماج ساده حنائی - کاغذ اصفهانی جدول
و کمند زرین - دو صفحه اول و دو صفحه در میان کتاب بین سطور
طلا اندازی ، حاشیه بوته اندازی مذهب - تا صفحه ۶۳ ، هر صفحه
دولچکی مذهب منقش دارد - دو سر لوح مذهب مرصع عالی سر
سخنها نا نویس و آنچه هست بسرخ - ۴۵۸ صفحه ، هر صفحه
۱۸ سطر ، هر سطر یک بیت ۵۵ میلیمتر در متن و ۷ بیت در حاشیه -
خط نستعلیق کتابت خفی متوسط - بدون رقم و تاریخ تحریر (قرن
۱۳) . (شماره ۴۷۳۶) .

مجموعه مشتمل است بر :

شرف‌الدین اصفهانی

آغاز :

« الحمد لله الذی دانت لعزته الجبائرة ... »

پایان :

« ... واذابتلی ابراهیم ربه بکلمات فاتمهین . تم مقالات در سواعظ مسمی باطباق الذهب من کلام السعید شرف الدین الاصفهانی . »

۶ - مکاتیب عربی

رشیدالدین وطواط

آغاز :

« بلغنی ان فلاناً یقرع ابدأ مروئی ... »

پایان :

« ... فقد افسدت دواتی و قلمی و اطلت عنائی و الی و السلام . »

رودکی

مشتمل بر : قصاید و مقطعات (آمیخته)

آغاز :

« ای بند بلا دیده و از بند بچسته

مردانه شده و آمده بر شهر نجسته »

پایان :

« ای بخارا شادپاش و شاد زی شاه روزی شادمان آید همی »

۴ - دیوان

عثمان مختاری

مشمول بر : یک ترجمه حال خلاصه - قصاید - مقطعات -
ترکیبات - چند رباعی .
آغاز :

« مختاری اسمش عثمان و در اوایل حال عثمان نیز تخلص
می کرد ... »

آغاز متن :

« بر اختیار بندگی مالک الرقاب نصر من الله آمد فال من از کتاب »
پایان :

« هر چند بر آتشم نشاند غم تو غمناک شوم اگر نماند غم تو »

۵ - دیوان

ابوالفرج رونی

مشمول بر : قصاید - مقطعات - غزلیات - رباعیات - مفردات .
آغاز :

« سپهر دولت و دین آفتاب هفت اقلیم »

ابوالمظفر شاه مظفر ابراهیم »

پایان :

« سر میرود و سخن نمی یارم گفت

جان می دهم و نفس نمی یارم گفت

تمت الكتاب ... من كلام استاد ابوالفرج رونی (در اصل
زوزنی) رحمه الله »

عنصری

مشمول بر : قصاید (مرتب) - غزلیات - رباعیات .

آغاز :

« دل مرا عجب آید همی ز کار هوا
که مشکبوی سلب گشت و مشکبوی صبا »

پایان :

« پر غالیه ای ماه رهی راه زدی
وین راه بدان دو زلف کوتاه زدی
تمت الكتاب من حکیم عنصری رحمه الله یعون الملك الوهاب . »

ادیب صابر

مشمول بر : ترجمه احوال ادیب صابر - قصاید و مقطعات
(آمیخته)

آغاز :

« صابر از صنایع اکابر فحول علمای بخارا است »

آغاز متن :

« نهاد دولت اقبال در زمانه قدم
کشید رابت اقبال بر ستاره علم »

پایان :

« زباد نام نهادند باده را یعنی

چو باد صبح دسیدن گرفت باده بخواه »

بسال ۱۲۸۲ از عرض ناصرالدین شاه گذشته و پشت صفحه

اول مهر او هست .

(۷۴۵)

مجموعه (نظم و نثر)

باندازه ۱۵۵ x ۲۳۵ - جلد تیماج یشمی تریج و سر تریج

سنگه - کاغذ قطعه سمرقندی باد و جدول زرین متن زرفشان غبار -

عنوانها پشتگرف - بک سرلیج و بک سر فصل مذهب سرصع خوش

۳۹۹ صفحه ۲ هر صفحه ۱ سطر ، هر سطر ۶۲ میلیمتر در متن و ۱۲

بیت در حاشیه - خط نستعلیق کتابت خوش در متن و کتابت خفی

در حاشیه - رقم جعفر حسینی - تاریخ تحریر سال ۱۹۹۴ .

(شماره ۳۳۶)

مجموعه مشتمل است بر :

۱ - گلستان

سعدی

در متن :

آغاز :

« منته خدایرا عزوجل ... »

پایان :

گر نیاید پگوش رغبت کسی بر رسولان پیام باشد و پس

تحریرا فی سنه ۱۹۹۴ . کتبه جعفرالحسینی . «

۲ - مثنوی خضر خانی و دولرانی

امیر خسرو دهلوی

در حاشیه .

آغاز :

« سر نامه بنام آن خداوند که دلها را بخوبان داد بیوندا

پایان :

« نمیخواهم ز تو بخشش ز هر کس

تو خسرو را همی بخشی همین بس

تمت الكتاب بعون الملك الوهاب فی دوازدهم شهر جمید

الثانی سنه خمس و تسعین و تسعمائة . کتبه العبد المذنب الراجی

الی رحمة الغنی الباری جعفر بن علی الحسینی السبزواری غفر الله ذنوبهما

وستر عیوبهما »

تمامی یادداشتها و سپهرهای متعدد را محور کرده و حاشیه ورق

۳۸۰ - ۳۸۱ را که لابد یادداشتهایی داشته بریده‌اند .

پسال ۱۲۸۲ از عرض ناصرالدین شاه گذشته و مهر اودر

کتیبه سر لوح هست .

(۷۴۶)

مجموعه (نظم و نثر)

باندازه ۱۴۰ x ۲۳۰ - جلد روغنی عالی بوم بشکی بوته

مذهب تریچ و سر تریچ و حاشیه بوم آلبالوئی گل و بلبل نقاشی ،

اندرون سرخ ساده حاشیه بشکی . صفحه‌ها متن و حاشیه کاغذ متن

قطعه سمرقندی زرقشان غبار جدول زرین ، حاشیه آبی رنگ - سه

سر لوح مذهب سر صبح خوش - ۷ . صفحه ، هر صفحه ۲ | سطر ، هر سطر

بک بیت ۶۵ - میلومتر - خط نستعلیق کتابت عالی - بدون رقم و تاریخ
تحریر (قرن ۱ و بگمان من بخط سلطان محمد نور) .

(شماره ۳۵۷) .

مجموعه مشتمل است بر :

۱ - بوستان (منتخب)

سعدی

آغاز :

« بنام خداوند جان آفرین حکیم سخن در زبان آفرین »

پایان :

« بضاعت نیاوردم الا امید خدایا ز عنوم سخن نامید »

۲ - مناجات

خواجه عبدالله انصاری

آغاز :

« الحمد لله رب العالمین بعد از حمد پاری و نعت

سیدالمرسلین ، ندیم حضرت پاری خواجه عبدالله انصاری نور قبره

می فرماید رساله مشتمل است بالهی نامه .

ای ز دردت خستگانرا بوی درمان آمده

یاد تو سر عاشقانرا مونس جان آمده »

پایان :

« . . . و آفتاب جمال آلهی روی نماید . آمین بارب العالمین

برحمتک یا ارحم الراحمین . »

۴ - تحفة الملوك

آغاز :

« الحمد لله رب العالمين ... اما بعد این رساله مشتمل است بر آنکه حکما از کتب قدما اختیار کرده اند و فواید بسیار در ضمن هر حرفی معلوم میشود . . . این رساله موسوم است بـتحفة الملوك و منسوب بجهل باب و در هر باب چهار نصیحت . . . »
بیان :

« ... در آنکه چهار چیز اصل سعادت دو جهانی و مرادوات جاو دانیست ، فرمان بردن خدا و رسول ، خشنودی بدر و مادر ، خدمت علماء ، شفقت بر خلق خدا . » اوراق معدود این نسخه در آخرین صحافی تصحیف شده و بعضی ساقط است .
بسال ۱۲۳۲ از عرض فتحعلیشاه گذشته و در حاشیه صفحه اول نام او در نیم ترنجی روی متن زرنوشته شده است . بسال ۱۲۸۲ از عرض ناصرالدین شاه گذشته و در حاشیه و بالای صفحه اول مهر او هست .

(۷۴۷)

مجموعه (نظم و نثر)

باندازه ۱۶۰ x ۲۴۸ - جلد تیماج یشمی حاشیه منگنه مذهب
کاغذ فرنگی آهار و مهر کشیده جدول - و کمند زرین - عنوانها
بسرخی - دو صفحه اول و سه مرصع درمیانه کتاب بین سطور طلا
اندازی - ۲۷۲ صفحه ، هر صفحه ۲ ؛ سطر هر سطر یکت بیت . . .
میلیمتر - خط نستعلیق دو دایک متوسط - بدون رقم - تاریخ تحریر
سال ۱۲۵۶ . (شماره ۴۰)